

Príloha 14

Vyhodnotenie pripomienok doručených k zámeru

„Rýchlostná cesta R3 Mošovce – Horná Štubňa“

Obsah

Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR, Útvar vedúceho hygienika rezortu, Oddelenie oblastného hygienika Zvolen, M.R.Štefánika 295/2, 960 02 Zvolen, list č.: 22565/2016/D403-ÚVHR/58868, zo dňa 20.09.2016, záväzné stanovisko	2
Ministerstvo zdravotníctva SR, Inšpektorát kúpeľov a žriedel, Limbova 2, 837 52 Bratislava, list č.:Z39848-2016-IKŽ zo dňa 3.10.2016.....	3
Ministerstvo zdravotníctva SR, Inšpektorát kúpeľov a žriedel, Limbova 2, 837 52 Bratislava, list č.:Z35464-2016-IKŽ zo dňa 30.8.2016.....	3
Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Martine, Kuzmányho 27, 03680 Martin, list č.: HŽP 201601796 zo dňa 13.09.2016, odborné stanovisko ..	3
Okresný úrad Turčianske Teplice, odbor starostlivosti o životné prostredie, ul. SNP 514/122, 039 01 Turčianske Teplice, list č.: OU-TR-OSZP-2016/00740 Ku zo dňa 13.09.2016, stanovisko k zámeru	5
Mesto Turčianske Teplice, MÚ Turčianske Teplice, Partizánska 1, 039 01 Turčianske Teplice, list č.: 503-2120-2016 zo dňa 21.09.2016, stanovisko	9
Klub priateľov cyklistiky Turčianske Teplice, Slobody 362/70, 039 01 Turčianske Teplice, list zo dňa 19.09.2016, písomné stanovisko	9
Slovenské liečebné kúpele Turčianske Teplice, a.s. list č. 122/2016, stanovisko k zámeru	10
Okresné riaditeľstvo policajného zboru, Okresný inšpektorát, Novomeského 34, 036 01 Martin, list č.: ORPZ-MZ-ODI-139-009/2016 zo dňa 22.09.2016, vyjadrenie k zámeru.....	12
Krajský pamiatkový úrad Žilina, Mariánske námestie 19, 010 01 Žilina, list č.: KPUZA-2016/18885-2/73856/FUR zo dňa 28.09.2016.....	13
Okresný úrad Turčianske Teplice, odbor krízového riadenia, SNP 514/122, 039 01 Turčianske Teplice, list č.: OU-TR-OKR-2016/000763-002 zo dňa 13.09.2019, stanovisko	13
Okresný úrad Martin, Pozemkový a lesný odbor, Pavla Mudroňa 45, 036 01 Martin, list č.: OÚ-MT-PLO-2016(01959-MIC-P zo dňa 12.09.2016, stanovisko ..	13
MŽP SR, odbor štátnej správy ochrany prírody, Námestie Ľ. Štúra 1, 812 35 Bratislava, list č.: 51403/2016 zo dňa 12.09.2016, stanovisko.....	13
Obec Rakša, Rakša 81, 039 01 Turčianske Teplice, list č.: 127/2016, zo dňa 14.09.2016, stanovisko.....	18
Dopravný úrad, divízia civilného letectva, Letisko M.R.Štefánika, 823 06 Bratislava, list č.: 16705/2016/ROP-002-P/27677 zo dňa 13.09.2016.....	18
Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR, Sekcia železničnej dopravy a dráh, Námestie slobody 6, 810 05 Bratislava, , Odbor dráhový stavebný úrad, list č23466/2016-C342-SZDD/58736 zo dňa 19.09..2016, stanovisko	18
Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR, Sekcia cestnej dopravy a pozemných komunikácií, Námestie slobody 6, 810 05 Bratislava, P.O.BOX 100, Odbor cestnej infraštruktúry, list č.: 22174/2016/C231-SCDPK/54245 zo dňa 26.08.2016, stanovisko.....	19
Ministerstvo obrany SR, sekcia environmentálneho hodnotenia a riadenia, odbor environmentálneho posudzovania, Námestie Ľ.Štúra 1, 81235 Bratislava, list č.: SEMal-18-1815/2016, stanovisko.....	19
Ministerstvo životného prostredia SR, Odbor štátnej geologickej správy, list č.: 49527/2016 zo dňa 6.9.2016, stanovisko k zámeru.....	19

Pripomienky	Stanovisko k pripomienke
Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR, Útvar vedúceho hygienika rezortu, Oddelenie oblastného hygienika Zvolen, M.R.Štefánika 295/2, 960 02 Zvolen, list č: 22565/2016/D403-ÚVHR/58868, zo dňa 20.09.2016, záväzné stanovisko	
Neuvádza preferovaný variant	
1.vypracovať projekt monitoringu jednotlivých zložiek životného prostredia (hluk, emisie) počas výstavby a počas prevádzky, pričom pre faktor – hluk je potrebné riešiť všetky referenčné časové intervaly (deň, večer, noc) a pre prípad prekročenia prípustných hodnôt pre hluk navrhnúť dodatočné – sekundárne protihlukové opatrenia v závislosti od kategórie územia,	Návrh monitorovania jednotlivých zložiek životného prostredia, na základe identifikovaných vplyvov navrhovanej činnosti, je popísaný v kapitole C.VI.1. Návrh monitoringu od začatia výstavby, v priebehu výstavby, počas prevádzky a po skončení prevádzky navrhovanej činnosti. Projekt monitoringu s konkrétnymi polohami monitorovacích miest, so stanovením rozsahov sledovaných charakteristík, so stanovením metodík, časového harmonogramu bude spracovaný vo vyšších stupňoch projektovej dokumentácie.
2. overiť účinnosť navrhnutých protihlukových stien, a to v súvislosti s jestvujúcou železničnou traťou, prevádzkou ktorej je predpoklad odrazu hluku v prípade výberu zeleného variantu,	V súvislosti s posúdením vplyvu hluku z dopravy na obývané územie bola spracovaná hluková štúdia (Rímsky, R., Riečanová, I., Jedovnický, M., 2018), štúdia je prílohou správy o hodnotení (príloha 8). Hodnotenie vplyvov hlukovej záťaže okolia cesty „zeleného variantu, 2. úprava“ je predmetom dodatku akustickej štúdie. V rámci návrhu PHS boli brané do úvahy aj novovznikajúce individuálne a hromadné bytové výstavby na východe obcí Turčiansky Michal a Turčianske Teplice, v západnej časti obcí Rakša a Háj, a na juhu obce Dolná Štubňa (podľa ÚPN dotknutých obcí). Závety hlukovej štúdie sú uvedené v kapitole C.III.1.2. Narušenie pohody a kvality života predkladanej SOH. Vykonané boli akustické simulácie pre stav pred výstavbou a po výstavbe rýchlostnej cesty v r. 2030 a 2040. Návrh PHS bol vykonaný na rok simulácie je 2040, čo z hľadiska dopravnej záťaže predstavuje najhoršiu možnosť, a teda aj najhorší vplyv hluku na zastavané územia dotknutých obcí. Súčasťou spracovanej hlukovej štúdie sú aj simulácie hlukovej záťaže so zohľadnením navrhovaných protihlukových stien. Pre elimináciu odrazu hluku v prípade výberu „zelených“ variantov budú navrhnuté pohltivé PHS, čo bude predmetom vyšších stupňov projektovej dokumentácie.
3. doplniť údaje o stavebných dvoroch (zásobovanie pitnou vodou, likvidácia odpadových vôd) a skládkach materiálov a spôsob ich zabezpečenia proti	Pri spracovaní správy o hodnotení sa vychádzalo z podkladov štúdie realizovateľnosti, kde ešte nebola riešená poloha stavebných dvorov. Táto

Pripomienky	Stanovisko k pripomienke
Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR, Útvar vedúceho hygienika rezortu, Oddelenie oblastného hygienika Zvolen, M.R.Štefánika 295/2, 960 02 Zvolen, list č: 22565/2016/D403-ÚVHR/58868, zo dňa 20.09.2016, záväzné stanovisko	
sekundárnej prašnosti a hlukovej záťaži na obyvateľstvo.	požiadavka bola zahrnutá do opatrení, ktoré je potrebné riešiť vo vyšších stupňoch projektovej dokumentácie pre konkrétne vybraný variant.

Ministerstvo zdravotníctva SR, Inšpektorát kúpeľov a žriedel, Limbova 2, 837 52 Bratislava, list č.:Z39848-2016-IKŽ zo dňa 3.10.2016	
OKŽ vydal stanovisko Vydal stanovisko pod č.: Z35464-2016-IKŽ zo dňa 30.08.2016	----

Ministerstvo zdravotníctva SR, Inšpektorát kúpeľov a žriedel, Limbova 2, 837 52 Bratislava, list č.:Z35464-2016-IKŽ zo dňa 30.8.2016	
Po preštudovaní zámeru a HG posúdenia MZ SR IKŽ odporúča realizáciu modrého variantu	

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Martine, Kuzmányho 27, 03680 Martin, list č.: HŽP 201601796 zo dňa 13.09.2016, odborné stanovisko	
Neuvádza preferovaný variant	
1. Nakoľko súčasťou podania nie je hluková štúdia, je potrebné: a) zdôvodniť navrhované umiestnenie a počet protihlukových stien na základe výsledkov objektivizácie hluku v dotknutom území, b) zdokladovať predikciu hlukovej záťaže dotknutého územia po realizovaní navrhovaných protihlukových opatrení	V súvislosti s posúdením vplyvu hluku z dopravy na obývané územie bola spracovaná hluková štúdia (Rímsky, R., Riečanová, I., Jedovnický, M., 2018), štúdia je prílohou správy o hodnotení (príloha 8). Hodnotenie vplyvov hlukovej záťaže okolia cesty „zeleného variantu, 2. úprava“ je predmetom dodatku akustickej štúdie. V rámci návrhu PHS boli brané do úvahy aj novovznikajúce individuálne a hromadné bytové výstavby na východe obcí Turčiansky Michal a Turčianske Teplice, v západnej časti obcí Rakša a Háj, a na juhu obce Dolná Štubňa (podľa ÚPN dotknutých obcí). Závery hlukovej štúdie sú uvedené v kapitole C.III.1.2. Narušenie pohody a kvality života v predkladanej SOH. Vykonané boli akustické simulácie pre stav pred výstavbou a po výstavbe rýchlostnej cesty v r. 2030 a 2040. Návrh PHS bol vykonaný na rok simulácie 2040, čo z hľadiska dopravnej záťaže predstavuje najhoršiu možnosť, a teda aj najhorší vplyv hluku na mestá a obce.

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Martine, Kuzmányho 27, 03680 Martin, list č.: HŽP 201601796 zo dňa 13.09.2016, odborné stanovisko

	Súčasťou spracovanej hlukovej štúdie (Rímsky, R., Riečanová, I., Jedovnický, M., 2018) sú aj simulácie hlukovej záťaže so zohľadnením navrhovaných protihlukových stien.
Vykonať kontrolu účinnosti navrhovaných a následne realizovaných protihlukových opatrení s následným adekvátnym zhodnotením účinnosti týchto opatrení vzhľadom k aktuálne platnej legislatíve v oblasti verejného zdravotníctva. V prípade prekročenia prípustných hodnôt hluku resp. sa počas prevádzky predmetnej stavby vyskytnú oblasti s možným prekročením prípustných hodnôt hluku navrhovateľ bezodkladne zabezpečí návrh účinných protihlukových opatrení, ktoré predloží na príslušný RÚVZ s následnou realizáciou účinných protihlukových opatrení.	Požiadavka je zahrnutá v kapitole C.IV.4. Organizačné a prevádzkové opatrenia, Opatrenia počas prevádzky navrhovanej činnosti.
2. Nakoľko súčasťou podania nie je emisná štúdia, je potrebné zdôvodniť výber hodnotených znečisťujúcich látok	Pre účely posúdenia vplyvu navrhovanej činnosti bola spracovaná Rozptylová štúdia a jej dodatok (Hesek, F., 2018). Jej závery sa uvádzajú v predkladanej správe o hodnotení. Rozptylová štúdia je súčasťou príloh (prílohy 7). Vzhľadom na charakter emisií znečisťujúcich látok z automobilovej dopravy sa v predkladanej štúdii hodnotí vplyv nasledujúcich znečisťujúcich látok: CO (oxid uhoľnatý), NO _x (suma oxidov dusíka ako NO ₂ , oxid dusičitý), benzén, TZL ako PM ₁₀ . Vplyv cestnej dopravy na množstvo emisií oxidu siričitého (SO ₂) a olova (Pb) vzhľadom na modernizáciu vozového parku a kvalitu používaných palív (znižovanie obsahu síry, nahradenie olova inými prísadami) považuje autor emisnej štúdie za menej významný.
3. Predložiť na RÚVZ so sídlom v Martine stanovisko Ministerstva zdravotníctva – Inšpektorát kúpeľov a žriedel k vybudovaniu predmetného úseku rýchlostnej cesty, nakoľko navrhovaná stavba sa nachádza v OP I. a II. stupňa liečivých zdrojov v Turčianskych Tepliciach.	-
4. Zdokladovať, že výstavba ani následnou prevádzkou rýchlostnej cesty nedôjde k narušeniu ochranných pásiem ani k ovplyvneniu režimu vodárenského zdroja Turčianske Teplice – studňa.	Vplyv je zhodnotený v hydrogeologickom posudku (autor MASIAR, R., 2018, príloha 9), v rámci predkladanej SOH v kapitole C.III.5.1. Vplyvy na podzemné vody. Vodárenský zdroj „Studňa“ sa nachádza vo vzdialenosti približne 0,9 km východne od trasy pôvodného „zeleného“ variantu, 1 km východne od trasy „zeleného“ variantu, 2. úprava“, resp. 0,7 km západne od „modrého“

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Martine, Kuzmányho 27, 03680 Martin, list č.: HŽP 201601796 zo dňa 13.09.2016, odborné stanovisko

	variantu. Posudzované varianty sú v dotknutých úsekoch navrhované po povrchu, resp. v násypoch. Je možné konštatovať, že dlhodobé potenciálne vplyvy bližšie položenej aglomerácie, intenzívne využívanej poľnohospodárskej pôdy a železnice na podzemné vody plytkého obehu sú s určitosťou výraznejšie ako eventuálne vplyvy rýchlostnej cesty, ktorej trasa v posudzovaných variantoch je v dvojnásobne väčšej vzdialenosti. Z ohľadom na uvedené skutočnosti, vylúčujeme možnosť ohrozenia studne vplyvom výstavby a prevádzky rýchlostnej cesty v posudzovaných variantoch. (MASIAR, R., 2018)
5. Podľa § 6 ods. 3 písm. c) zákona SR č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v platnom znení v nadväznosti na § 1 ods. 2 vyhlášky MZ SR č. 233/2014 Z.z. o podrobnostiach hodnotenia vplyvov na verejné zdravie je navrhovateľ povinný zabezpečiť hodnotenie vplyvov na verejné zdravie odborne spôsobilou osobou podľa § 2 ods. 2 vyhlášky MZ SR č. 233/2014 Z.z. o podrobnostiach hodnotenia vplyvov na verejné zdravie. Dokument v dostatočnom časovom predstihu pred realizáciou stavby preukázateľne doručiť príslušnému regionálnemu úradu verejného zdravotníctva.	Posúdenie vplyvov na verejné zdravie bolo spracované (Hamza, J., 2018). Závery sú uvedené v predkladanej správe o hodnotení v kapitole C.III.1.3. Zdravotné riziká, sociálne a ekonomické dôsledky a súvislosti a hodnotenie je súčasťou príloh (príloha 6).

Okresný úrad Turčianske Teplice, odbor starostlivosti o životné prostredie, ul. SNP 514/122, 039 01 Turčianske Teplice, list č.: OU-TR-OSZP-2016/00740 Ku zo dňa 13.09.2016, stanovisko k zámeru

Neuvádza preferovaný variant	
Úsek ochrany prírody a krajiny	
Skutočnosť, že zelený variant sa nachádza priamo nad hlavným prúdom geotermálnych vôd, ktoré môžu byť danou výstavbou značne ovplyvnené, nie sú spomenuté v zámere,	Pre účely správy o hodnotení bolo spracované Hydrogeologické posúdenie vplyvu výstavby a prevádzky rýchlostnej cesty R3 na režim a kvalitu podzemných vôd (Masiar, R., 2018). Navrhovaný „modrý“ variant prechádza ochranným pásmom prírodných liečivých zdrojov v Turčianskych Tepliciach II. stupňa v dĺžke približne 3,35 km (c. km cca 27,5 – 30,85) a „zelené“ varianty približne v dĺžke 4,9 km (c. km cca 4,5 – 9,4). Trasy rýchlostnej cesty nezasahujú do OP I.

stupňa týchto liečivých zdrojov, vo všetkých posudzovaných variantoch sú vedené v bezpečnej vzdialenosti od výverovej oblasti, v „modrom“ variante je to vo vzdialenosti 800 m, v „zelených“ variantoch je to vo vzdialenosti 900 m od výverovej oblasti. Charakter územia, kde sú navrhované posudzované trasy rýchlostnej cesty R3 v úseku Mošovce – Horná Štubňa, umožňuje ich povrchové vedenie.

V trase modrého variantu je v ochrannom pásme II. stupňa navrhovaný zárez v staničení c. km 29,2 – 29,45 hlboký cca 8 m a v oblasti c. km 30,8 (ochranné pásmo II. stupňa je do c. km 30,85). V rámci pôvodného zeleného variantu v ochrannom pásme II. stupňa je navrhovaný krátky zárez v staničení od km 10 do km 10,3 hlboký cca 2,5 m pod súčasnú úroveň terénu. Realizáciou zárezov v trase navrhovanej rýchlostnej cesty R3 dôjde k ovplyvneniu režimu podzemných vôd iba v hydrogeologickom komplexe kvartérnych sedimentov. Je nepravdepodobné ovplyvnenie karbonatických komplexov krížňanského a chočského príkrovu, na ktoré sú viazané geotermálne vody. Nad nimi sa nachádza neogénna výplň Turčianskej kotliny, ktorú v záujmovom území tvorí ílovité a tufiticko-ílovité súvrstvie s hrúbkou niekoľko desiatok až stoviek metrov, ktoré má ako celok veľmi nízku priepustnosť a predstavuje tak hydrogeologickú bariéru pred znečistením. Územie výstavby navrhovaného úseku rýchlostnej cesty nepredstavuje tiež infiltračnú oblasť termominerálnych vôd, tá sa nachádza na západných svahoch Veľkej Fatry.

Prvotné hodnotenie možnosti negatívneho ovplyvnenia režimu a kvality minerálnych a termálnych vôd posudzovaného územia v dôsledku výstavby a prevádzky rýchlostnej cesty vykonal I. Pirman (2016) v rámci vypracovania zámeru činnosti. Z uvedenej analýzy vyplynuli tieto podstatné skutočnosti:

- infiltračná oblasť termominerálnych vôd sa nachádza na západných svahoch Veľkej Fatry,
- karbonatické komplexy krížňanského a chočského príkrovu, na ktoré sú podzemné vody viazané sa ponárajú pod neogénnu výplň Turčianskej kotliny, pričom predpokladaná hĺbka tvorby termálnych vôd je 1200-1500 m, termálne vody vystupujú z podložia kotliny k povrchu

- prostredníctvom zlomových systémov,
- výverová oblasť je viazaná na izolovanú kryhu s rozmermi cca 40 x 100 m, ktorá sa nachádza v centre Turčianskych Teplíc,
 - trasa rýchlostnej cesty je v „modrom“ i „zelených“ variantoch vedená v bezpečnej vzdialenosti od výverovej oblasti, v „modrom“ variante je to vo vzdialenosti 800 m, v „zelených“ variantoch je to vo vzdialenosti 900 m od výverovej oblasti,
 - posudzované trasy rýchlostnej cesty sú vedené v ochrannom pásme liečivých zdrojov v Turčianskych Tepliciach II. stupňa povrchovým vedením, bez zásahu do hydrogeologickej štruktúry s geotermálnymi a minerálnymi podzemnými vodami,
 - neogénnu výplň Turčianskej kotliny v záujmovom území tvorí ílovité a tufiticko-ílovité, súvrstvie s hrúbkou niekoľko desiatok až stoviek metrov, ktoré má ako celok veľmi nízku priepustnosť a predstavuje tak hydrogeologickú bariéru pred znečistením.

Autor (I. Pirman, 2016) ďalej konštatuje, že vzhľadom na uvedené skutočnosti je možnosť negatívneho ovplyvnenia režimu a kvality minerálnych a termálnych vôd hodnoteného územia v dôsledku výstavby a prevádzky rýchlostnej cesty R3 v hodnotených variantoch vylúčená. Výstavba pozemných komunikácií a súvisiacich objektov v rámci v rámci ochranného pásma II. stupňa je podľa podmienok stanovených vyhláškou MZ SR č. 392/2007 Z.z. v znení vyhlášky MZ SR č. 327/2010 Z.z. podmienená realizáciou podrobného inžinierskogeologického a hydrogeologického prieskumu. V prípade odvádzania vôd z povrchového odtoku z vozovky rýchlostnej cesty do vsakovacích systémov autor odporučil pri prechode ochranným pásmom II. stupňa prírodných liečivých zdrojov použiť odľučovače ropných látok.

Uvedené závery ostávajú v platnosti aj v prípade súčasného stavu rozpracovania projektovej dokumentácie v procese správy o hodnotení. (MASIAR, R., 2018)

Pre spracovanie vyšších stupňov projektovej dokumentácie je nevyhnutné realizovať podrobný hydrogeologický prieskum (požiadavka je zahrnutá v

	kapitole C.IV.2. Technické opatrenia).
Nebola rozpracovaná časť geológie a hydrogeológie v danom území. Geológia a hydrogeologické pomery ovplyvňujú aj ďalšie usporiadanie flóry a fauny v území.	V kapitole C.II.2. Geologické pomery je uvedený popis geologických a inžinierskogeologických pomerov v posudzovaných trasách na základe archívnej excerptcie existujúcich geologických správ (Spišiak, Z. a kol., 2015: Podklady a prieskumy – Orientačný inžinierskogeologický prieskum. TERRA – GEO, s.r.o., Košice). Pre spracovanie vyšších stupňov projektovej dokumentácie je nevyhnutné realizovať podrobný inžinierskogeologický prieskum, ktorým budú zistené komplexné informácie o inžinierskogeologických pomeroch v trase rýchlostnej cesty R3 (požiadavka je zahrnutá v kapitole C.IV.2. Technické opatrenia). Pre spracovanie vyšších stupňov projektovej dokumentácie je nevyhnutné realizovať podrobný hydrogeologický prieskum (požiadavka je zahrnutá v kapitole C.IV.2. Technické opatrenia).
Požadujeme doplniť posudzovanie o časť geológie, hydrogeológie, ako aj vplyv na krajinu z hľadiska vytvárania nových bariér („zelený“ variant ďalej rozkúskuje pôvodnú poľnohospodársku krajinu a vytvorí ďalšie bariéry).	Vplyvy na geologické pomery sú popísané v kapitole C.III.2 Vplyvy na horninové prostredie, nerastné suroviny, geodynamické javy a geomorfologické pomery. Vplyvy na hydrogeologické pomery sú popísané v kapitole C.III.5.1. Vplyvy na podzemné vody. Navrhované varianty rýchlostnej cesty R3 medzi Mošovcami a Hornou Štubňou prechádzajú rovinatým a mierne zvlneným pahorkatinným reliéfom (povrch dosahuje výšok 490 – 590 m n.m.). Charakter územia, kde sú navrhované posudzované trasy rýchlostnej cesty R3 v úseku Mošovce – Horná Štubňa, umožňuje ich povrchové vedenie. Zásahy do horninového prostredia a reliéfu v prípade „modrého“ variantu budú podstatne významnejšie ako v prípade „zeleného“ variantu, nakoľko trasa rýchlostnej cesty R3 v „modrom“ variante je vedená v morfológicky členitejším územím. „Zelený“ variant a „zelený variant, 2. úprava“ považujeme za menej priaznivý z dôvodu vplyvu na vnímanie scenérie krajiny, nakoľko je vedený voľnou krajinou, ucelenými poľnohospodársky využívanými pozemkami. V rámci spracovania správy o hodnotení boli spracované vizualizácie vedenia navrhovaných trás rýchlostnej cesty R3.
Úsek štátnej vodnej správy	

Okresný úrad Turčianske Teplice, odbor starostlivosti o životné prostredie, ul. SNP 514/122, 039 01 Turčianske Teplice, list č.: OU-TR-OSZP-2016/00740 Ku zo dňa 13.09.2016, stanovisko k zámeru

Nakoľko z predloženého zámeru vyplýva, že oba varianty sa nachádzajú v ochrannom pásme II. stupňa prírodných liečivých zdrojov v Turčianskych Tepliciach, kde sa zakazuje podľa Vyhlášky č. 392/2007 Z.z., ktorou sa vyhlasujú ochranné pásma prírodných liečivých zdrojov v Turčianskych Tepliciach v znení neskorších predpisov, Príloha č. 5 budovať železničné dráhy, pozemné komunikácie a súvisiace objekty bez potrebného inžinierskogeologického a hydrogeologického prieskumu, požadujeme v správe o hodnotení doplniť tieto prieskumy s vyhodnotením vplyvu na geotermálne vrty, termálne a minerálne pramene.	Pre spracovanie vyšších stupňov projektovej dokumentácie je nevyhnutné realizovať podrobný hydrogeologický prieskum (požiadavka je zahrnutá v kapitole C.IV.2. Technické opatrenia).
<i>Úsek ochrany ovzdušia</i>	
V zmysle zákona č. 137/2010 Z.z. o ovzduší k predloženému zámeru nemáme pripomienky. Podmienky pre splnenie požiadaviek zákona o ovzduší budú riešené v ďalších stupňoch schvaľovacieho procesu.	-
<i>Úsek odpadového hospodárstva</i>	
Podľa § 104 a § 108 zákona č. 79/2015 Z.z. o odpadoch nemá pripomienky k predloženému zámeru.	-

Mesto Turčianske Teplice, MÚ Turčianske Teplice, Partizánska 1, 039 01 Turčianske Teplice, list č.: 503-2120-2016 zo dňa 21.09.2016, stanovisko

Informácia o zaslaní stanoviska Klubu priateľov horskej cyklistiky Turčianske Teplice k zámeru činnosti	-
Verejnosť bola v zmysle § 23 ods. 3 zákona o doručení oznámenia o preložení zámeru informovaná prostredníctvom zverejnenia oznamu na webovom sídle dňa 30.08.2016 a oznamu na úradnej tabuli mesta dňa 30.08.2016.	-

Klub priateľov cyklistiky Turčianske Teplice, Slobody 362/70, 039 01 Turčianske Teplice, list zo dňa 19.09.2016, písomné stanovisko

Zo zverejnených variantov jednoznačne namietame proti vybudovaniu rýchlostnej cesty R3 vo variante modrom a prikláňame sa k variantu zelenému a to z nasledujúcich dôvodov. Trasovanie modrého variantu prechádza poza pamätník druhej svetovej vojny lokalitou tzv. lesoparku Bôr,	Vplyvy boli zahrnuté do hodnotenia navrhovaných trás rýchlostnej cesty R3 Mošovce – Horná Štubňa.
---	---

Klub priateľov cyklistiky Turčianske Teplice, Slobody 362/70, 039 01 Turčianske Teplice, list zo dňa 19.09.2016, písomné stanovisko

ktorý je dôležitým športovo rekreačným využívaným obyvateľmi Turčianskych Teplíc....

V priestore plánovanej rýchlostnej cesty – modrý variant je v lesnom poraste situovaná aktívne využívaná sieť cyklistických chodníčkov a cestičiek, priestor je využívaný viackrát ročne ako miesto konania cyklistických pretekov....

Lokalita lesoparku Bôr je taktiež využívaná rekreačnými bežcami, turistami, návštevníkmi,...

Vedenie rýchlostnej cesty modrým variantom by nenapraviteľne poškodilo lokalitu a znamenalo by v konečnom dôsledku koniec horskej cyklistiky na území mesta Turčianske Teplice ...

Z vyššie uvedených dôvodov sa vyjadrujeme proti trasovaniu rýchlostnej cesty R3 v úseku Turčianskych Teplíc modrým variantom a vyjadrujeme požiadavku realizácie obchvatu Turčianskych Teplíc zeleným variantom.

Slovenské liečebné kúpele Turčianske Teplice, a.s. list č. 122/2016, stanovisko k zámeru

Z navrhovaných riešení modrého a zeleného variantu sa prikláňame k riešeniu modrého variantu vedeného východne od mesta Turčianske Teplice.

Novonavrhované riešenie „obchvat TR“- zelený variant, vedený západne od Turčianskych Teplíc prechádza v blízkosti termálnych vrtov v ochrannom pásme II. Stupňa prírodných liečivých zdrojov v Turčianskych Tepliciach, kde je možné riziko zásahu do spodných hladín termálnych vôd, čo môže vyvolať zmeny hydrogeologických pomerov.

Pre účely správy o hodnotení bolo spracované Hydrogeologické posúdenie vplyvu výstavby a prevádzky rýchlostnej cesty R3 na režim a kvalitu podzemných vôd (Masiar, R., 2018).

Navrhovaný „modrý“ variant prechádza ochranným pásmom prírodných liečivých zdrojov v Turčianskych Tepliciach II. stupňa v dĺžke približne 3,35 km (c. km cca 27,5 – 30,85) a „zelené“ varianty približne v dĺžke 4,9 km (c. km cca 4,5 – 9,4). Trasy rýchlostnej cesty nezasahujú do OP I. stupňa týchto liečivých zdrojov, vo všetkých posudzovaných variantoch sú vedené v bezpečnej vzdialenosti od výverovej oblasti, v „modrom“ variante je to vo vzdialenosti 800 m, v „zelených“ variantoch je to vo vzdialenosti 900 m od výverovej oblasti. Charakter územia, kde sú navrhované posudzované trasy rýchlostnej cesty R3 v úseku Mošovce – Horná Štubňa, umožňuje ich povrchové vedenie.

V trase modrého variantu je v ochrannom pásme II. stupňa navrhovaný zárez v staničení c. km 29,2 – 29,45 hlboký cca 8 m a v oblasti c. km 30,8 (ochranné pásmo II. stupňa je do c. km 30,85). V rámci pôvodného zeleného variantu v ochrannom pásme II. stupňa je navrhovaný krátky zárez

v staničení od km 10 do km 10,3 hlboký cca 2,5 m pod súčasnú úroveň terénu. Realizáciou zárezov v trase navrhovanej rýchlostnej cesty R3 dôjde k ovplyvneniu režimu podzemných vôd iba v hydrogeologickom komplexe kvartérnych sedimentov. Je nepravdepodobné ovplyvnenie karbonatických komplexov krížňanského a chočského príkrovu, na ktoré sú viazané geotermálne vody. Nad nimi sa nachádza neogénna výplň Turčianskej kotliny, ktorú v záujmovom území tvorí ílovité a tufiticko-ílovité súvrstvie s hrúbkou niekoľko desiatok až stoviek metrov, ktoré má ako celok veľmi nízku priepustnosť a predstavuje tak hydrogeologickú bariéru pred znečistením. Územie výstavby navrhovaného úseku rýchlostnej cesty nepredstavuje tiež infiltračnú oblasť termominerálnych vôd, tá sa nachádza na západných svahoch Veľkej Fatry.

Prvotné hodnotenie možnosti negatívneho ovplyvnenia režimu a kvality minerálnych a termálnych vôd posudzovaného územia v dôsledku výstavby a prevádzky rýchlostnej cesty vykonal I. Pirman (2016) v rámci vypracovania zámeru činnosti. Z uvedenej analýzy vyplynuli tieto podstatné skutočnosti:

- infiltračná oblasť termominerálnych vôd sa nachádza na západných svahoch Veľkej Fatry,
- karbonatické komplexy krížňanského a chočského príkrovu, na ktoré sú podzemné vody viazané sa ponárajú pod neogénnu výplň Turčianskej kotliny, pričom predpokladaná hĺbka tvorby termálnych vôd je 1200-1500 m, termálne vody vystupujú z podložia kotliny k povrchu prostredníctvom zlomových systémov,
- výverová oblasť je viazaná na izolovanú kryhu s rozmermi cca 40 x 100 m, ktorá sa nachádza v centre Turčianskych Teplíc,
- trasa rýchlostnej cesty je v „modrom“ i „zelených“ variantoch vedená v bezpečnej vzdialenosti od výverovej oblasti, v „modrom“ variante je to vo vzdialenosti 800 m, v „zelených“ variantoch je to vo vzdialenosti 900 m od výverovej oblasti,
- posudzované trasy rýchlostnej cesty sú vedené v ochrannom pásme liečivých zdrojov v Turčianskych Tepliciach II. stupňa povrchovým vedením, bez zásahu do hydrogeologickej štruktúry s geotermálnymi

Slovenské liečebné kúpele Turčianske Teplice, a.s. list č. 122/2016, stanovisko k zámeru

	a minerálnymi podzemnými vodami, • neogénnu výplň Turčianskej kotliny v záujmovom území tvorí ílovité a tufiticko-ílovité, súvrstvie s hrúbkou niekoľko desiatok až stoviek metrov, ktoré má ako celok veľmi nízku priepustnosť a predstavuje tak hydrogeologickú bariéru pred znečistením. Autor (I. Pirman, 2016) ďalej konštatuje, že vzhľadom na uvedené skutočnosti je možnosť negatívneho ovplyvnenia režimu a kvality minerálnych a termálnych vôd hodnoteného územia v dôsledku výstavby a prevádzky rýchlostnej cesty R3 v hodnotených variantoch vylúčená. Výstavba pozemných komunikácií a súvisiacich objektov v rámci v rámci ochranného pásma II. stupňa je podľa podmienok stanovených vyhláškou MZ SR č. 392/2007 Z.z. v znení vyhlášky MZ SR č. 327/2010 Z.z. podmienená realizáciou podrobného inžinierskogeologického a hydrogeologického prieskumu. V prípade odvádzania vôd z povrchového odtoku z vozovky rýchlostnej cesty do vsakovacích systémov autor odporučil pri prechode ochranným pásmom II. stupňa prírodných liečivých zdrojov použiť odlučovače ropných látok. Uvedené závery ostávajú v platnosti aj v prípade súčasného stavu rozpracovania projektovej dokumentácie v procese správy o hodnotení. (MASIAR, R., 2018) Pre spracovanie vyšších stupňov projektovej dokumentácie je nevyhnutné realizovať podrobný hydrogeologický prieskum (požiadavka je zahrnutá v kapitole C.IV.2. Technické opatrenia).
Zároveň žiadame o postavenie účastníka konania pri posudzovaní projektu „Rýchlostná cesta R3 Mošovce – Horná Štubňa“.	-

Okresné riaditeľstvo policajného zboru, Okresný inšpektorát, Novomeského 34, 036 01 Martin, list č.: ORPZ-MZ-ODI-139-009/2016 zo dňa 22.09.2016, vyjadrenie k zámeru

Nemá zásadné pripomienky, Neuvádza preferovaný variant	-
--	---

Krajský pamiatkový úrad Žilina, Mariánske námestie 19, 010 01 Žilina, list č.: KPUZA-2016/18885-2/73856/FUR zo dňa 28.09.2016

z hľadiska ochrany archeologických nálezísk neuprednostňuje žiaden variant, avšak vo fáze prípravy dokumentácie pre územné a stavebné konanie je nevyhnutné požiadať Krajský pamiatkový úrad Žilina o vyjadrenie k stavbe, ku ktorej Krajský pamiatkový úrad vydá rozhodnutie o zabezpečení pamiatkového archeologického výskumu a stanoví podmienky jeho vydania

Požiadavka zahrnutá v opatreniach C.IV.2. Technické opatrenia.

Okresný úrad Turčianske Teplice, odbor krízového riadenia, SNP 514/122, 039 01 Turčianske Teplice, list č.: OU-TR-OKR-2016/000763-002 zo dňa 13.09.2019, stanovisko

Neuvádza preferovaný variant

-

Nemá pripomienky k predloženému zámeru navrhovanej činnosti a zároveň dáva súhlasné stanovisko

-

Okresný úrad Martin, Pozemkový a lesný odbor, Pavla Mudroňa 45, 036 01 Martin, list č.: OÚ-MT-PLO-2016(01959-MIC-P zo dňa 12.09.2016, stanovisko

Prikláňa sa k modrému variantu vzhľadom na nižšie zastúpenie kvalitných poľnohospodárskych pôd

Zahrnuté v rámci hodnotenia vplyvov navrhovaných variantov.

MŽP SR, odbor štátnej správy ochrany prírody, Námestie Ľ. Štúra 1, 812 35 Bratislava, list č.: 51403/2016 zo dňa 12.09.2016, stanovisko

Upozorňujeme, že na vypracovanie predloženej dokumentácie bol použitý už neaktuálny podklad RÚSES okresu Martin, hoci je vypracovaný schválený RÚSES okresu Turčianske Teplice (2015).

V mapách vplyvov navrhovanej činnosti sú zakreslené aktualizované prvky dokumentov:

- KOČICKÝ, D. A KOL., 2013: Regionálny územný systém ekologickej stability okresu Turčianske Teplice. Aktualizovaný dokument RÚSES vypracovaný v rámci projektu „Podpora ochrany lokalít NATURA 2000 začlenením do celopriestorového systému ekologickej stability“. Archív SAŽP Banská Bystrica.
- KRAJČ, P. A KOL., 2007: Územný plán mesta Turčianske Teplice.

V charakteristike fauny (obojživelníkov) sa uvádza len výskyt chladnomilnejších druhov salamandra škvrnitá a mlok horský, avšak pre Turčiansku kotlinu je reprezentatívnejším druhom mlok obyčajný vyskytujúci sa na mnohých lokalitách. Salamanda a mlok horský sa

Charakteristika fauny bola doplnená.

vyskytujú skôr na predhoriach okolitých pohorí alebo pri mokradiach okolo chladných tokov. Stojaté vody v kotline samotnej obýva skôr mlok obyčajný. Z plazov chýba slepúch lámavý.	
Prílohou zámeru je aj Hodnotenie vplyvu stavby na územia sústavy NATURA 2000. Primerané posúdenie považujeme ŠOP SR za nedostatočné, s čím sa MŽP SR stotožňuje. Hlavným nedostatkom je, že ÚEV Veľká Fatra a CHVÚ Veľká Fatra neboli zaradené medzi dotknuté územia sústavy Natura 2000 a taktiež neboli vyhodnotené vplyvy výstavby R3 na ich predmety ochrany. Týka sa to najmä druhov vlk dravý, medveď hnedý, rys ostrovid a vydra riečna. Máme informácie o ich migráciách v okolí motorestu Šturec, v okolí Rakše či Mošoviec. V území okolo križovatky v km 9 zeleného variantu alebo cca km 31 modrého variantu boli zaznamenané prechody a značkovacie aktivity vlka dravého (vrátane fotodokumentácie) a prechod raticovej zveri (pozorovania). Pri ceste I/14 do Banskej Bystrice evidujeme na okraji lesa prechody rysa ostrovida (pozorovanie samice s mláďatami, zrazený mladý rys) ako aj vydry riečnej, kún a ďalších cicavcov (kadávery, pozorovania). Polia a lúky v jej okolí sú pravidelným loviskom orla krikľavého a ďalších druhov dravých vtákov. Preto pokladáme za nevyhnutné vykonať zoologický prieskum a na základe aktuálnych údajov navrhnúť a následne zrealizovať bezpečné prechody pre zver aj vhodné dopravné opatrenia (napr. zníženie rýchlosti, osadenie značiek „Pozor zver“). Potenciálne môžu byť dotknuté aj ďalšie mobilné druhy (napr. netopiere a vtáky počas migrácií. Je evidentné, že spracovatelia uvedeného zámeru nekontaktovali ŠOP SR, ani správu NP Veľká Fatra ako územne príslušné pracovisko ŠOP SR. Práve tieto pracoviská disponujú relevantnými údajmi najmä o biote dotknutého územia, ktoré by boli pre vypracovanie zámeru aktuálne a potrebné.	V súvislosti so spracovaním predkladanej správy o hodnotení bol vykonaný terénny prieskum migrácie zveri (ŽIAČIK, M., BAČKOR, P. A KOL., 2018) v období január – jún 2018. Výsledky prieskumu sú prílohou 12. Prepracovalo sa Hodnotenie vplyvu stavby na územia sústavy NATURA 2000 (autori: ŽIAČIK, M., BAČKOR, P. A KOL., 2018, príloha 11 predkladanej SOH), v ktorom medzi hodnotené územia boli zaradené aj ÚEV Veľká Fatra (SKUEV0283), ÚEV Turiec a Blatnický potok (SKUEV0382) a CHVÚ Veľká Fatra (SKCHVU033). Primerané posúdenie je doplnené na základe priebežných výsledkov posúdenia, kde bol identifikovaný významný vplyv na veľké šelmy, a preto bol doplnený ďalší variant s názvom zelený variant, 2. úprava. Zhodnotenie migrácie zveri a zhodnotenie vplyvov na NATURA 2000 je uvedené v kapitolách C.III.7. Vplyvy na faunu, flóru a ich biotopy a C.III.9. Vplyvy na chránené územia a ich ochranné pásma.
Najpriateľnejšou trasou z hľadiska ochrany prírody je trasa existujúcej cesty I/65. Vzhľadom na vyššie uvedené nedostatky požadujeme pokračovať v procese posudzovania vplyvov a v správe o hodnotení odporúčame:	Podľa stanoviska NDS, a.s., využitie pôvodnej cesty I/65 pre koridor rýchlostnej cesty R3 v úseku Mošovce – Horná Štubňa nie je vhodné z dôvodov: nevyhovujúce smerové a výškové pomery cesty, nevyhovujúca konštrukcia vozovky, nevyhovujúca nosnosť existujúcich mostných objektov, odpojenie všetkých súčasných cestných pripojení na cestu I/65, posúdenie nových emisných a hlukových pomerov, v zmysle cestného zákona musí byť súbežná komunikácia pre vozidlá, ktoré nemôžu použiť

MŽP SR, odbor štátnej správy ochrany prírody, Námestie Ľ. Štúra 1, 812 35 Bratislava, list č.: 51403/2016 zo dňa 12.09.2016, stanovisko	
	rýchlostnú cestu, ale i obchádzková trasa v prípade plánovanej či neplánovanej výluky rýchlostnej cesty, nahradenie zabratej cesty I/65 vybudovaním novej cesty v kat. C 9,5, alebo pretriedením časti existujúcej cestnej siete II. a III. triedy (nevýhody: presun dopravy cez obce, opakované križovanie so železnicou a pod.). Variant rozšírenia cesty I/65 je nepriechodný aj pre mesto Turčianske Teplice.
zelený variant odkloniť mimo CHA Diviacke kruhy prípadne navrhnúť nový modifikovaný variant, ktorý bude rešpektovať pripomienky ŠOP SR,	V zmysle podmienok rozsahu hodnotenia č. 7251/2016-1.7/jm zo dňa 25.10.2016 vydaného MŽP SR sa vykonala modifikácia vedenia „zeleného“ variantu mimo Chránený areál Diviacke kruhy: GAVULA, R. A KOL., 2018: Rýchlostná cesta R3 Mošovce – Horná Štubňa, úprava zeleného variantu mimo „CHA Diviacke kruhy“.
doplniť a posúdiť variant v trase existujúcej cesty I/65,	Komentár uvedený vyššie.
prepracovať primerané posúdenie vplyvov a vyhodnotiť vplyvy R3 Mošovce – Horná Štubňa na CHVÚ Veľká Fatra a ÚEV Veľká Fatra na základe relevantných a aktuálnych poznatkov o dotknutom území v zmysle vyššie uvedených pripomienok,	V súvislosti so spracovaním predkladanej správy o hodnotení bol vykonaný terénny prieskum migrácie zveri (ŽIAČIK, M., BAČKOR, P., TOPERCER, J. A KOL., 2018) v období január – jún 2018. Výsledky prieskumu sú prílohou 12. Prepracovalo sa Hodnotenie vplyvu stavby na územia sústavy NATURA 2000 (autori: ŽIAČIK, M., BAČKOR, P. A KOL., 2018, príloha 11 predkladanej SOH), v ktorom medzi hodnotené územia boli zaradené aj ÚEV Veľká Fatra (SKUEV0283), ÚEV Turiec a Blatnický potok (SKUEV0382) a CHVÚ Veľká Fatra (SKCHVU033). Primerané posúdenie je doplnené na základe priebežných výsledkov posúdenia, kde bol identifikovaný významný vplyv na veľké šelmy, a preto bol doplnený ďalší variant s názvom zelený variant, 2. úprava. Zhodnotenie migrácie zveri a zhodnotenie vplyvov na NATURA 2000 je uvedené v kapitolách C.III.7. Vplyvy na faunu, flóru a ich biotopy a C.III.9. Vplyvy na chránené územia a ich ochranné pásma.
doplniť konkrétne opatrenia na zmiernenie identifikovaných vplyvov.	Opatrenia na zmiernenie identifikovaných vplyvov z hľadiska ochrany bioty sú popísané v kapitole C.IV.2. Technické opatrenia.
Vedenie cesty cez chránený areál Diviacke kruhy (4. st.územnej ochrany) je neprijateľné, nevyhnutný je odklon mimo tohto CHÚ.	Vykonala sa modifikácia vedenia „zeleného“ variantu mimo Chránený areál Diviacke kruhy.
Premostenia vodných tokov s dĺžkou resp. šírkou 10 m nie sú dostatočné vzhľadom na ich význam (sú to lokálne alebo regionálne biokoridory) a tiež	S cieľom zmierniť negatívne vplyvy na migráciu zveri sa dodatočne vykonali projektové úpravy trasy zeleného variantu. Projektové úpravy

prepojenie viacerých prvkov ÚSES o chránených území.	trasy zeleného variantu rieši projekt KUBAČKA, T. A KOL. HBH Projekt spol s.r.o., 2018: R3 Mošovce – Horná Štubňa, Úprava zeleného variantu zohľadňujúca migráciu zveri. Modifikovanú trasu „zeleného“ variantu zohľadňujúcu migráciu zveri, sme zahrnuli do posúdenia vplyvov, v texte predkladanej SOH ju nazývame „zelený variant, 2. úprava“. Projektové úpravy pre zmiernenie identifikovaných negatívnych vplyvov na migráciu zveri zahŕňajú: • v km 1,752, kde rýchlostná cesta križuje bezmenný pravostranný prítok Dolinky, je priepust nahradený mostom. Most má dĺžku 15 m, výšku cca 3,5 m, plochu 413 m². • v km 3,600 a 3,800, kde trasa obchádza CHA Diviacke kruhy, sú doplnené priepusty umožňujúce migráciu obojživelníkov. • v oblasti Diviackeho hája, v km cca 6,5 – 6,61, je trasa rýchlostnej cesty vedená na moste, aby pod ním mohla na pôvodnom teréne migrovať zver. Most je vedený ponad obslužnú komunikáciu (v pôvodnom „zelenom“ variante je navrhovaný nadjazd). Most má dĺžku 112 m, výšku cca 10 m, plochu 3 091 m². Vybudovaním tohto mostu, nie je potrebné budovať nadjazd v km 6,555 na obslužnej komunikácii. • v km cca 6,6 – 8,8 je trasa rýchlostnej cesty smerovo odklonená západne od jestvujúcej mokrade o cca 130 m. • od km cca 10,15 – 10,77 je trasa, z dôvodu umožnenia migrácie zveri na pôvodnom teréne, vedená na estakáde. Most má dĺžku 620 m, výšku cca 11 m, plochu 19 847 m². Ďalšie opatrenia na zmiernenie identifikovaných vplyvov z hľadiska ochrany bioty sú popísané v kapitole C.IV.2. Technické opatrenia. Zakomponovanie týchto prvkov pre ochranu bioty bude vykonané vo vyšších stupňoch projektovej dokumentácie.
Premostenie Somolického potoka s úpravou dna a brehov nie je vyhovujúce kvôli výskytu vydry riečnej a vodných organizmov.	Opatrenia na zmiernenie identifikovaných vplyvov z hľadiska ochrany bioty sú popísané v kapitole C.IV.2. Technické opatrenia. Zakomponovanie týchto prvkov pre ochranu bioty bude vykonané vo vyšších stupňoch projektovej dokumentácie.
Za nutné považujeme širšie premostenia tokov s maximálnym zachovaním charakteru vodného toku a jeho brehov vrátane brehových porastov.	Výstavba mostných objektov si však vyžiada úpravu korýt vodných tokov v oblasti ich výstavby, ich spevnenie, vydláždenie, z dôvodu ochrany

	spodných konštrukcií mostov. Zásahy do brehov vodných tokov si vyžaduje aj budovanie vyústení odvodnení, vyústení dažďovej kanalizácie, výstavba priepustov. Rozsah záberov brehov vodných tokov bude len v nevyhnutnom rozsahu. Úprava parametrov mostných objektov bude vykonaná vo vyšších stupňoch projektovej dokumentácie na základe výsledkov prieskumu migrácie zveri. Opatrenia na zmiernenie identifikovaných vplyvov z hľadiska ochrany bioty sú popísané v kapitole C.IV.2. Technické opatrenia.
Premostenie toku Dolinka v zelenom variante iba priepustom (km 1,64) pokladáme za nedostatočné. Premosťiť ho treba dostatočne širokým mostom so zachovaním dna i brehov toku vrátane brehovej vegetácie, premostenie musí umožňovať aj pohyb terestrických cicavcov.	V rámci upravovanej časti trás „zelených“ variantov sa zmenili parametre mostného objektu cez tok Dolinka. Aktuálne parametre mostného objektu ponad tok Dolinka – dĺžka 16 m, výška 3 m.
Do zmierňujúcich opatrení je potrebné doplniť dostatok vyhovujúcich, kvalitných prechodov pre zver (pre malé aj veľké druhy zvierat vrátane kopytníkov a šeliem).	Opatrenia na zmiernenie identifikovaných vplyvov z hľadiska ochrany bioty sú popísané v kapitole C.IV.2. Technické opatrenia.
Na miestach s vyššou koncentráciou migrujúcich vtákov je potrebné inštalovať opatrenia proti kolízii vtákov a netopierov s dopravnými prostriedkami. Okolo km 8 – 9 zaznamenávame na jar a na jeseň prelety a odpočinkové miesta sťahovavých vtákov vrátane žeriava popolavého a bocianov (bociany aj smerom k Turčianskym Tepliciam a po poliach smerom na Hornú Štubňu). Ich ťah pravidelne sledujeme v osi kotliny a evidujeme prelety krdľov počas migrácií na trase Kremnické Bane – Turček – Turčianske Teplice. Okolo km 5 – 6 je vysoký predpoklad preletov netopierov, sov a lesných druhov vtákov.	Opatrenia na zmiernenie identifikovaných vplyvov z hľadiska ochrany bioty sú popísané v kapitole C.IV.2. Technické opatrenia.
Opatrenie na ochranu pôvodnej bioty – zabránenie šírenia inváznych druhov je potrebné realizovať na všetkých dotknutých plochách (aj dočasné zábery, skládky, stavebné dvory, okolie prístupových ciest, okolie všetkých vodných tokov.	Opatrenie je zahrnuté v kapitole C.IV.4. Organizačné a prevádzkové opatrenia, Opatrenia počas výstavby navrhovanej činnosti.
Pri vypracovaní správy o hodnotení aj primeraného posúdenia odporúčame konzultovať problematiku ochrany prírody so ŠOP SR.	Pripomienka bola akceptovaná.

Obec Rakša, Rakša 81, 039 01 Turčianske Teplice, list č.: 127/2016, zo dňa 14.09.2016, stanovisko

Pre obec je prijateľné novonavrhované riešenie obchvatu TT - zelený

-

Dopravný úrad, divízia civilného letectva, Letisko M.R.Štefánika, 823 06 Bratislava, list č.: 16705/2016/ROP-002-P/27677 zo dňa 13.09.2016

Časť riešeného územia sa nachádza v prekážkových rovinách Letiska pre letecké práce v poľnohospodárstve Dolná Štubňa, určených rozhodnutím Štátnej leteckej inšpekcie zn. 1-157/84 zo dňa 27.12.1984, z ktorých vyplývajú pre riešené územie nasledovné obmedzenia: priestorom s obmedzením stavieb vzdušných vedení VN a VVN (vedenie je potrebné riešiť podzemným káblom)

-

Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR, Sekcia železničnej dopravy a dráh, Námestie slobody 6, 810 05 Bratislava, , Odbor dráhový stavebný úrad, list č23466/2016-C342-SZDD/58736 zo dňa 19.09..2016, stanovisko

Neuvádza preferovaný variant

V územnom konaní spolupôsobí MDVTT SR ako dotknutý orgán podľa ustanovení § 36 stavebného zákona

-

K predloženému zámeru vo dvoch variantoch MDVRR ST nemá pripomienky

-

MDVRR SR zároveň upozorňuje, že v prípade situovania iných objektov stavby do ochranného pásma dráhy (ďalej len OPD) celoštátnej dráhy železničnej trate Filákov - Vrútky plánovanej rýchlostnej cesty R3 Mošovce - Horná Štubňa, ktoré neslúžia na účely dráhy, musí stavebník požiadať o vydanie záväzného stanoviska - súhlasu so zriadením stavby v ochrannom pásme dráhy. Tieto objekty je možné zriaďovať iba za podmienok určených MDVRR SR.

Bude riešené vo vyšších stupňoch projektovej prípravy.

MDVRR SR ako špeciálny stavebný úrad stavieb dráh a stavieb na dráhe nevlastní ani neprevádzkuje žiadne dráhy, žiadne zariadenia ani nevykonáva žiadnu investičnú činnosť. Doporučujeme kvôli obstaraniu podkladov a záväzného stanoviska pre ďalší stupeň projektovej prípravy obrátiť sa na vlastníka celoštátnej dráhy BA - ZA r.j. ŽSR GR, Odbor expertízy, Klemensova 8, 813 61 Bratislava.

Bude riešené vo vyšších stupňoch projektovej prípravy.

Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR, Sekcia cestnej dopravy a pozemných komunikácií, Námestie slobody 6, 810 05 Bratislava, P.O.BOX 100, Odbor cestnej infraštruktúry, list č.: 22174/2016/C231-SCDPK/54245 zo dňa 26.08.2016, stanovisko

Sekcia cestnej dopravy a pozemných komunikácií si z hľadiska svojej odbornej pôsobnosti neuplatňuje pripomienky voči predmetnému zámeru	
Na základe výsledkov vykonaného komplexného posúdenia a multikriteriálneho hodnotenia očakávaných vplyvov činnosti na životné prostredie v hodnotenom území a po zohľadnení aj technicko-ekonomických a dopravných kritérií, sa stotožňujeme so spracovateľom zámeru, že je vhodnejšie realizovať zelený variant, za podmienky odklonu trasy mimo CHA Diviacke kruhy.	V zmysle podmienok rozsahu hodnotenia č. 7251/2016-1.7/jm zo dňa 25.10.2016 vydaného MŽP SR sa vykonala modifikácia vedenia „zeleného“ variantu mimo Chránený areál Diviacke kruhy: GAVULA, R. A KOL., 2018: Rýchlostná cesta R3 Mošovce – Horná Štubňa, úprava zeleného variantu mimo „CHA Diviacke kruhy“.

Ministerstvo obrany SR, sekcia environmentálneho hodnotenia a riadenia, odbor environmentálneho posudzovania, Námestie Ľ.Štúra 1, 81235 Bratislava, list č.: SEMal-18-1815/2016, stanovisko

K zámeru navrhovanej činnosti nemá MO z hľadiska vplyvov na životné prostredie žiadne pripomienky. Neuvádza preferovaný variant	-
---	---

Ministerstvo životného prostredia SR, Odbor štátnej geologickej správy, list č.: 49527/2016 zo dňa 6.9.2016, stanovisko k zámeru

Neuvádza preferovaný variant	
1. V kap. III.1.2 (Horninové prostredie) v časti „Inžinierskogeologické pomery“ je priložená geologická mapa Turčianskej kotliny (obr. 1) ale chýbajú vysvetlivky k mape. V texte kapitoly namiesto skratiek inžinierskogeologických rajónov (Df, LpFt) odporúčame doplniť ich kompletne názvy.	V správe o hodnotení je uvedený výrez z geologickej mapy aj s vysvetlivkami. Skratky IG rajónov boli doplnené aj o ich názvy.
V časti „Svahové pohyby“ sú v texte uvedené také obce s výskytom svahových deformácií, ktoré sa nachádzajú mimo línie navrhovaných trás rýchlostnej cesty R3 (Dražkovce, Žabokreky, Necpaly). Podľa výsledkov Atlasu máp stability svahov SR M 1:50 000 list 36-11 Turčianske Teplice (Šimeková, Martinčeková a kol., 2006) sa vyskytujú v línii plánovaných variantov trasy R3 ojedinele potenciálne a stabilizovaná svahové deformácie a to v k.ú. Háj, Rakša, Mošovce a Dobová. Údaje sú dostupné na mapovom	Kapitola bola prepracovaná. Navrhované trasy rýchlostnej cesty R3 boli vynesené do mapového podkladu Atlasu máp stability svahov SR (http://apl.geology.sk/geofond/zosuvy/). Posudzované varianty sa nachádzajú v rajóne stabilných území. Svahové deformácie a to v k.ú. Háj, Rakša, Mošovce a Dubové. registrované v Atlase máp stability svahov, sa nachádzajú mimo navrhovaných trás rýchlostnej cesty R3.

serveri ŠGÚDŠ BA <http://mapserver.geology.sk/zosuvy>). Okolie týchto svahových deformácií patrí do rajónu potenciálne nestabilných území, kde je možnosť rozšírenia a aktivizácie existujúcich zosuvov. Svahové deformácie negatívne ovplyvňujú možnosti využitia územia pre stavebné účely a preto všeobecne platí, že vhodnosť a podmienky takéhoto územia je potrebné posúdiť a overiť podrobným IG prieskumom.

2. V kap. III.1.4 (Vodné pomery), ako aj prílohe „Hydrogeologické posúdenie vplyvu výstavby a prevádzky rýchlostnej cesty R3 na režim a kvalitu termálnych vôd“ sú dostatočne zhrnuté HG pomery oblasti dotknutej výstavbou a prevádzkou rýchlostnej cesty R3 a posúdený vplyv na prírodné liečivé zdroje v Turčianskych Tepliciach pre obidva varianty.

Je potrebné už v projektovej fáze dodržať odporúčanie pre použitie ORL z povrchového odtoku vozovky, pri prechode rýchlostnej cesty R3 OP II. Stupňa prírodných liečivých zdrojov a kontrolovať ich správnu inštaláciu pri výstavbe.

V texte sa požaduje doplniť interakciu prevádzky jednotlivých čiastkových úsekov R3 v súvislosti s možnosťou priesakov znečistených povrchových vôd z vozovky do kvartérnej zvodne, najmä čiastkové úseky v dotyku so štrkovým podloží ako priepustným prostredím aj mimo II. stupňa OP prírodných liečivých zdrojov, vrátane návrhu a realizácie opatrení na ochranu kvality útvarov podzemnej vody v kvartérnej zvodni.

Posudzovanie vplyvov navrhovanej činnosti sa spracováva z podkladu štúdie realizovateľnosti, v ktorej bolo navrhnuté iba vedenie trasy v území a neboli rozpracované technické podrobnosti.

Všetky vody z povrchového odtoku zachytené na cestných komunikáciách budú prečistené v odlučovačoch ropných látok. Na základe veľkosti odvodňovaných plôch sa navrhne rozmiestnenie a optimálna kapacita odlučovačov ropných látok. Vybraté budú také ORL, ktoré za dodržania prevádzkových parametrov, budú spĺňať limitné hodnoty ukazovateľov znečistenia podľa NV SR č. 269/2010 Z.z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na dosiahnutie dobrého stavu vôd. Overí sa hydraulické zaťaženie recipientov vzhľadom na objemy vypúšťaných vôd z povrchového odtoku a navrhnu sa potrebné opatrenia. Tieto požiadavky sú zahrnuté aj v kapitole C.IV.2. Technické opatrenia.

Z hľadiska zachovania dobrého chemického stavu podzemných vôd je v hydrogeologickom posudku (MASIAR, R., 2018) odporúčané odvádzať vody z povrchového odtoku z vozovky prednostne do povrchových recipientov, a nie do horninového prostredia, resp. podzemných vôd. Týka sa to oblasti vedenia trás v ochrannom pásme II. stupňa prírodných liečivých zdrojov v Turčianskych Tepliciach. U trás „zelených“ variantov je to aj v úsekoch paralelných s hospodárskym dvorom spoločnosti AFG v Dolnej Štubni a v oblasti aglomerácie Turčianske Teplice – Diviaky. Podobné opatrenia je odporúčané z preventívnych dôvodov aplikovať v „modrom“ variante aj v oblasti Rakše, Hája a Mošoviec. V týchto oblastiach boli dokumentované významné prestupy obyčajných podzemných vôd z karbonatických komplexov mezozoika Veľkej Fatry do bazálneho neogénu, pričom časť vôd vystupuje na povrch vo forme bodových alebo plošných výverov, alebo skryto prestupuje do povrchových tokov. Medzi Hájom a Turčianskymi Teplicami pozdĺž Somolického potoka

	sa v miestach, kde k povrchu vystupujú brekciové konglomeráty rakšianskeho súvrstvia sa vytvárajú rozsiahle zamokrené plochy, ktoré je treba ochrániť pred prípadným znečistením. Mimo vyššie spomenutých oblastí (v trasách „zelených“ variantov v úseku od začiatku do km cca 5, v trase „modrého“ variantu od začiatku do km 25) zvážiť vypúšťanie prečistených dažďových vôd aj do podzemných vôd. Vypúšťané dažďové vody bude treba pred vypustením primerane vyčistiť. Všetky dažďové vody z povrchu vozovky budú prečisťované v odlučovačoch ropných látok (ORL). Odlučovače zabezpečia mechanické odstránenie splavenín (nerozpustených látok) a plávajúcich látok (látky ropného pôvodu). Návrh vypúšťania prečistených dažďových vôd do podzemných vôd bude podmienený najmä výsledkami hydrogeologického prieskumu, ktorým sa overia vsakovacie schopnosti horninového prostredia (filtračné charakteristiky) a jeho samočistiaca schopnosť. Do doplneného hydrogeologického posúdenia (Masiar, R., 2018) bolo doplnené aj vyhodnotenie vplyvu na kvartérne podzemné vody (je popísané v kapitole C.III.5.1. Vplyvy na podzemné vody, predkladanej SOH).
3. V kapitolách, ktoré zhodnocujú IG a HG pomery dotknutého územia sa spracovateľ odvoláva na predchádzajúce geologické prieskumy, ale neuvádza ich citácie.	Citácie záverečných správ boli doplnené.
Povolenie navrhovanej činnosti (výstavba pozemných komunikácií v OP II. Stupňa prírodných liečivých zdrojov) podmieňuje v súlade s príslušnými ustanoveniami vyhlášky MZ SR č. 327/2010 Z.z., ktorou sa mení vyhláška MZ SR č. 392/2007 Z.z., ktorou sa vyhlasujú OP prírodných liečivých zdrojov v Turčianskych Tepliciach, realizáciu podrobného IG a HG prieskumu.	Požiadavka realizácie podrobného inžinierskogeologického prieskumu a hydrogeologického prieskumu je zahrnutá do opatrení v kapitole C.IV.2. Technické opatrenia.
4. Podľa oznámenia ŠGÚDŠ sa v dotknutom území posudzovanej činnosti a jeho širšom okolí evidujú: - výhradné ložisko Rakša, dolomit, s určeným DP a CHLÚ, - skládky odpadov, - prieskumné územia „Turčianske Teplice – Diviacky Háj, termálne podzemné vody“ určené pre AQUAMIN, spol. s r.o. Očová, s platnosťou do 17.5.2017 a „Turčianske Teplice – Vieska, termálne podzemné vody“ určené	Uvedené informácie boli doplnené do kapitoly C.II. Charakteristika súčasného stavu životného prostredia dotknutého územia a boli zahrnuté do hodnotenia vplyvov navrhovanej činnosti. Z hľadiska radónového rizika, v rámci navrhovanej činnosti sa neuvažuje s výstavbou stavieb s pobytovými priestormi.

Ministerstvo životného prostredia SR, Odbor štátnej geologickej správy, list č.: 49527/2016 zo dňa 6.9.2016, stanovisko k zámeru

pre TS Turčianske Teplice, s.r.o., Turčianske Teplice s platnosťou do 17.5.2017.

- zosuvy (potenciálne a stabilizované).

Územie spadá do oblasti nízkeho až vysokého radónového rizika, t.j. vhodnosť a podmienky jeho využitia sa vyžaduje posúdiť podľa zákona č. 355/2007 Z.z.a vyhlášky MZ SR č. 528/2007 Z.z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o požiadavkách na obmedzenie ožiarenia z prírodného žiarenia.

Informácie o geotermálnej energii v dotknutom území sú k dispozícii na webovej stránke – Aplikácia Atlas geotermálnej energie <http://apl.geology.sk/mappartal/>

Vyhodnotenie spracoval: RNDr. Anna Čičmancová, máj 2019